

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst. Uradu) ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. dopoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21'60, polletna K 10'80, četrtletna K 5'40, mesečna K 1'80; za Nemčijo celoletno K 26'40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36'—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petilistrica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Reklame prejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 494.

V Ljubljani, v torek dne 28. januarja 1913.

Leto III.

Finančna zarota.

Danes se sestane poslanska zbornica, ki ji je od vlade in njenih strank naročeno, da naloži prebivalstvu nove davke in mu poviša stare. V finančnem odseku so davčni zarniki pridno na delu in predloga o zvišanju davka na žganje je že »zrela« za zbornico; do 8. februarja namerava finančni odsek zgotoviti vso finančno reformo. Namesto temeljite davčne reforme, ki je bila napovedana ob uvedbi osebno-dohodninskega dvaka, se je izlegla zanikrna spaka, ki še povečuje krivice sedanega davčnega sistema. Že leta 1908 je vlada predložila poslanski zbornici celo vrsto predlog, ki so deloma zviševale stare davke, deloma ustanovljale nove. Leto popred je poslanska zbornica sklenila znižati sladkorni davek pod vtiskom besed finančnega ministra Korytowskega, ki se je tedaj pred vsem svetom pobahal, da se nam dobro godi in da je denarja v državnih kasah v izobilju. Znižanje sladkornega davka ni obveljalo, ker mu ni pritrtila gospodarska zbornica in leto dni pozneje je finančni minister že oznanil, da se brez zvišanja starih in brez uvedbe novih davkov ne da vzdržati državni proračun v ravnotežju. Vlada je vrgla poslanski zbornici na mizo šop davčnih predlog, ki so zviševale davke na žganje in na dohodke in vpeljavale novo obdavčenje vina in dedščin. Izvoljen je bil za te štiri davčne predloge poseben finančni odsek, ampak delo v odseku se ni genilo nikamor. Socialni demokratje so opozorili meščanske stranke, da se je z uvedbo dohodninskega davka v Avstriji začela davčna reforma in da je treba misliti na sistematično nadaljevanje tega reformnega dela.

Že tedaj je vlada predlagala, naj finančni odsek izbere iz davčnega bika nekatere davčne predloge in naj jih čimprej reši. Zlasti zvišanje davka na žganje je bilo vladni močno pri srcu, ko so jo bankrotne deželne uprave pritiskale, naj jim nakloni večje podpore iz državne blagajne. Tudi med meščanskimi strankami je bilo nagnjenje, da se čimprej poviša davek na žganje in na dohodke. Ampak tu se je oglasila gospodarska zbornica. Zoper zvišanje davka na žganje niso ugovarjali — ta davek nosi itak ljudstvo; s tem večjo odločnostjo pa so se izrekli zoper zvišanje osebne dohodnine in zlasti zoper davek na dedščine. Vsled odpora socialnih demokratov zoper zvišanje indirektnih davkov in vsled ugovora avstrijskih lordov zoper zvišanje direktnih davkov so običale razprave finančnega odseka na pesku.

Po volitvah leta 1911 je vlada predložila poslanski zbornici naslednji šopek davčnih predlog: Zvišanje osebne dohodnine za dohodke nad 10.000 kron; davek na samce; davek na dividende in tantieme delničarjev in funkcionarjev akcijskih družb s proračunanim učinkom letnih 15 milijonov kron; davek na dedščine z letnim dohodkom 10 milijonov kron; zvišanje davka na pivo, ki bi neslo letnih 62 milijonov kron; zvišanje davka na žganje, ki bi vrglo 57 milijonov kron; davek na konjske stave, proračunan na 4 milijone ron; davek na peneča vina, cenjen na 1 milijon 600.000 kron; zavarovalni davek z letnim dohodkom 3.400.000 kron. Vsega vkup bi po tej finančni »reformi« narastli državni dohodki za letnih 155 milijonov kron.

Iz vse te davčne zbirke so vladne stranke

v finančnem odseku po vladnem naročilu porabile zvišanje davka na žganje, zvišanje dohodnine in davek na konjske stave in poslanska zbornica naj jih uzakoni v teku meseca februarja. Z zvišanjem davka na žganje naj se rešijo dežele pretečnega finančnega poloma, ostanek naj porabi vlada za izvedbo službene pragmatike državnih uradnikov in nastavljenec. Da izvedejo to spačeno finančno »reformo«, ki je sračjemu gnezdu zelo podobna, se je v finančnem odseku sklenila med nemškimi nacionalci, krščanskimi socialci, slovenskimi klerikalci, mladočehi in vladnimi Poljaki zartniti in zartniti so pri zaprtih durih in v prisotnosti vladnih zastopnikov, ampak brez socialno demokratičnih, ukrajinskih, italijanskih in češko radikalnih poslancev imeli tajna posvetovanja. Na takem tajnem sestanku je finančni minister kar naenkrat iztresel iz rokava davek na vžgalice, ki bi naložil na vsako škatljico po dva vinarja; minister je naročil, da sproži predlog eden finančnih zartnikov in ti so bili takoj pripravljeni, da se sprejme davek na vžgalice, ki bo nesel na leto do 15 milijonov kron, v mali finančni načrt. Stvar seveda ne pojde tako gladko, kakor si vladni beriči v finančnem odseku stvar predstavljajo, zakaj v poslanski zbornici, ki bi imela o tem davku prva razpravljati, ni bila vložena tozadevna predloga; da bi pa odsek priromal s takim predlogom, pa je po zakonu nedopustno.

Toda ne glede na davek od vžgalic je »mali« finančni načrt huda davčna obremenitev delavskega ljudstva. Že sedaj dobiva država tri četrtine svojih dohodkov indirektno iz najrevnejših ljudskih žepov — vsa živila in ljudske potreščine so z davki hudo preobložena. Po malem finančnem načrtu se indirektni davki zvišajo zopet za 60 milijonov, dočim bogatim slojem ta imenitni finančni načrt nalaga le za 16 milijonov novih davčnih bremen. Sedanja davčna krivica se še poostri in utrdi za dolgo vrsto let. In v očigled vsemu temu se upa blagorodna gospoda iz gospodsk zbornice pripovedovati, da je zvišavanje dohodnine za dohodke nad 10.000 kron v času splošne in enake volilne pravice — krivica.

Ogrsko delavstvo pred splošno stavko.

Lopovska dvojica Lukacs in Tisza pripravljata najokrutnejša nasilstva, da bi zatrla ne le generalno stavko, temveč tudi vse priprave za generalno stavko. Lukacs je zapretil na konferenci vladne stranke, da bo dal zapreti voditelje socialno demokratične stranke in je to svojo grožnjo ponovil tudi v kulorijih poslanske zbornice. Ne le generalna stavka, tudi vsak shod, ki se bo bavil z vprašanjem generalne stavke, bo veljal kot upor in vsakega udeleženca bodo sodili po §§ 152 do 162 kazenskega zakonika, ki groze s kaznjajo od petih do desetih let.

Organizirano delavstvo sprejema s preziranjem te grožnje, ker ve, da jih narekuje strah, in hudo se motita bratca Lukacs in Tisza, če mislita, da bo delavstvo klonilo tilnik in sprejelo volilno pravico, kakršno sta jim namenila. Dobro odgovarja »Nepszava« tem grožnjam s tem, da je priobčila imena sodrugov, ki so v strankinem vodstvu, da ne bosta Lukacs in Tisza imela preveliko dela ob aretacijah. Ali obenem pa naznanja »Nepszava« lopovoma, da

bo v trenutku, ko bi se predrznil Lukacs izvršiti svojo grožnjo, stopilo na čelo delavskega gibanja proti volilni reformi novo strankino vodstvo, ki bo v istem duhu, z isto odločnostjo nadaljevalo započeto delo. In če bi zgrabil Lukacs to novo strankino vodstvo, stopi na njegovo mesto takoj drugo itd. In dalje piše »Nepszava«:

»Tisza in njegov hlapec Lukacs sta že doslej dokazala, da se ne brigata za zakone. Zato mislimo, da bosta pogazila zakone tudi nasproti delavstvu in strankinemu vodstvu. Vemo to, a vendar se ne bojimo posledic. Le na nekaj upozarjamo bihaškega mogočnjaka in njegovega hlapca. Tega ne storimo z namenom grožnje, temveč le, da bosta na jasnem o posledicah kršitve zakonov. Naznanjamo jima namreč, da se je zgledalo v teku današnjega dne že na stotine delavcev pri nas, ki so zaobljubili: V tem trenutku, ko bodo aretirani strankini voditelji vsled nasilnega kršenja zakonov, v tem trenutku bodo tudi delavci stopili na pot osebnega boja in bodo uporabljali sredstva, s kakršnimi jih hočejo uporabiti. Ne bojimo se, hodili bomo po potu, ki vodi do pravice, k svobodi in h kruhu. Ječe, orožnike, vojake nam obljublja namesto pravice. Mi odgovarjamo: Pripravite se na generalno stavko!«

Te odločne, neustrašne besede so seveda razkale vslo vladno služinčad do skrajnosti. Vladni mameluki so se širokoustili po zbornici, da se mora socialno demokratično strankino vodstvo takoj zapreti. Ali Lukacs in Tisza sta si stvar še nekoliko premislila in tudi nista prepovedala strankinega zbora, kakor so zahtevali od njiju. Sicer bi pa bila ta prepoved udarec v vodo, ker so že skoraj vse organizacije soglasno sklenile generalno stavko in je strankin zbor zgolj potrdil delstvo.

Agitacijo za generalno stavko vrše sodrugi s strastno vneto in nasilno grožnjo vlade jih le še bolj podžigajo. V državnih obratih seveda ne bo počivalo delo, ali značilno je, da so delavci po kurilnicah in delavnicah državnih železnic sklenili, da bodo ob času stavke polovico svojega zaslužka dajali za podpore stavkujočim sodrugom.

Ravnateljstvo ogrske električne akcijske družbe v Budimpešti je naznanilo svojim delavcem, da jemlje na znanje ustavitve dela, upoštevajoč vzroke, ki silijo ogrsko organizirano delavstvo h generalni stavki. Obenem je naznanilo ravnateljstvo, da bo sprejelo po končani stavki zopet vse delavce. Ravnateljstvo je pa prosilo tudi: organizirano delavstvo naj ne zabranjuje delati onim, ki bi hoteli vzlic generalni stavki delati. Zraven pripominja ravnateljstvo, da bo plačevalo delavcem, ki bi hoteli delati med generalno stavko, za 50 procentov več in da bo delo čez čas plačevalo dvojno. Organizirano delavstvo je že odgovorilo: naj traja generalna stavka še tako dolgo, za nobeno ceno ne bo delalo v tem času.

Delavstvu na železnici Košice-Bokumin je ravnateljstvo zagrozilo, da bo takoj vsakega odpuščilo, ki bi se udeležil generalne stavke, in celo one, ki bi se udeležili shodov, na katerih se bo razpravljalo o generalni stavki.

Ali sem že „Zarji“ pridobil novega naročnika?

neprenehoma so se brale maše, in njih jeclane molitve so brez konca in kraja prosile božjo milost, da bi dobrtno sprejela dvoje dragih ubeglih duš. In ob umirajoči dišavi venečih rož, ob obledelih zvezdah dveh sveč je mislil na ta zadnji polom plemena Boccamera. Dario je bil zadnji svojega imena. Z njim je izginila življenja polna obitelj Boccamera, ki je s svojim imenom izpolnjevala zgodovino. Razumeti je bilo ljubezen kardinala, čigar edini greh je bil njegov ponos na to ime — do tega nežnega dečka, do zadnjega svojega plemena, do edine mladice, po kateri bi bilo mogoče še ozeleniti staro deblo; in če je on kakor donna Serafina želel najprej ločitev in potem poroko, je bil še bolj kakor želja, da se konča škandal, v zrol v nadi, da vstane iz dvojice lepih otrok novo, krepko plemo; zakaj bratranec in sestrična sta trdovratno vztrajala na tem, da se ne poročita, če se ne dobita. Zdaj je ležala tam na paradni postelji, v svojem neplodnem smrtnem objemu zadnja lupina, uborni ostanek dolge, sijajne vrste knezov, prelato in vojskovodij, ki jo zdaj pogoltne grob. Končano je; iz starega dekleta, ki ni več žena, iz starega duhovnika, ki ni več mož, ne vstane nič več. Oba ostaneta drug poleg drugega neplodna, kakor dvoje starih hrastov, ki sta edina še ostala od nekdanjega gozda in zapustita kmalu popolnoma golo plan, ko odmrjeta. Kakšna obnemogla bolest je bila v tem zadnjem življenju! Kakšna žalost, če si mora človek reči, da je zaključek, da vzame vse življenje, vse upanje v jutrnji dan s seboj! Iz jecljanja maše, iz omedljuje dišave rož, iz bledeosti sveč je Pierre zdaj čutil propad te žalosti, težo kamna, ki pada za vse čase za ugaslo rodovino in zakrije cel svet, ki je izginil.

Razumel je, da mora kot sostanovalec poskusi donno Serafino in kardinala, pa se je dal takoj odvesti v sosednjo sobo, kjer je spreje-

Impozanten shod v tržaškem „Delavskem domu“.

(Konec.)

Za sodrugom Regentom je dobil besedo sodrug

Ethin Kristan

da poroča o političnem položaju:

Ko govorimo o političnem položaju v Avstriji, mislimo nehoti na stroške zaradi balkanske vojne. Na Balkanu so se sicer bojevale druge države, ali srečna politika avstrijske vlade je povzročila, da moramo zaradi te vojne plačati mi tri milijarde kron. Da razumemo to avstrijsko politiko, je treba poseči za kratko dobo nazaj. Ko je grof Stürgkh prevzel vlado gospoda Gautscha z mnogimi grehi obtovorjeno, so optimisti upali, da bo vladal ustavno in uredil razmere v zmislu nove dobe. Ljudstvo je predložilo svoje razne zahteve. Zahtevalo je več svobode in cenejšega kruha in mesa. Zahteve so slabo naletele. Stürgkh je temeljito zapropotal in ker ni šlo vse po njegovi volji, je začel strahiti s paragrafom 14. Učinek je bil gotov. Stürgkh je prevzel ministrstvo, ne da bi imel večino na svoji strani. Teroriziranje s paragrafom 14 mu je pa večino takoj zagotovilo. Prišel je tedaj razvijati svojo politiko. Najprej je z mnogim šumom zahteval brambno reformo, ki pravzaprav reformira brambno vprašanje le v toliko, da zahteva več vojakov, več pušk in več denarja v militaristične svrhe. Ker je pa bil odpor prehud in prevztrajen, si je izposodil sistem grofa Tisze. Rekel je večini: Ali dobim do tega dneva reformo ali pa pošljem parlament domov in bom vladal brez njega! Žuganje je doseglo svoj namen. Večina, ki mu še pred dvema mesecema ni zaupala, ga je sedaj složno podpirala. Politika grofa Stürgkha je imela sedaj prost tek. Na Balkanu je nastal krvav tepež in na Dunaju so začeli brž misliti, kako naj bi se po avstrijskem sistemu izkoristila vojna. Sad globokega premišljevanja je bila uvedba ... vojaške tlake. Brez odpora socialističnih zastopnikov bi bil tudi ta zakon v neizpremenjeni obliki sprejet. Prejasi so bili nameni protidelavskega zakona, da ne bi zastopniki ljudstva skušali preprečiti uzakonitev vsaj najhujših določb Stürgkhovih predlog. Paragraf 14 je tudi pri tem igral nemalo vlogo. Služil je za pretvezo, za opravičilo strahopetnosti meščanskih strank. Strahopetnosti teh strank se imamo zahvaliti, da služi § 14 kot bič proti parlamentu in proti ljudstvu. Da opravičijo svojo blazno politiko, se meščanske in kapitalistične stranke neprestano sklicujejo na zloglasni § 14, ki je srmatoten madež v avstrijski ustavi. Meščanske stranke vedo, da je navsezadnje parlament poklican revidirati vladne odredbe po § 14. Tako je postal ta zloglasni paragraf imenitno sredstvo vladnega terorizma in meščanskega sleparstva. Razmerah more biti delovanje parlamenta gativno. Delavci pričakujejo od parlamenta man uspešnega varstva. Zanimarjajo se vse panoge državnega in gospodarskega življenja. Socialno zavarovalno vprašanje se vlačijo po parlamentu že od 1898. leta. Bilo je treba deset let boja in neštevilnih protestov in peticij, da se je leta 1908. zbornica lotila tega vprašanja. Kdaj bo socialno zavarovanje izvedeno, se še ne ve.

Poleg paragrafa 14 imamo še drug ustaven nedostatek. Obstanek gospodsk zbornice daje

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalie.)

Don Vigilio je bil zopet ves v grozi, in vnovič si je zakril obraz z rokami.

»Oh, Paparelli, Paparelli!«

Jecljal je temne psovke: Sumljivi lizun, ki glumi skromnost in ponižnost, padli vohun, ki ima nalog, da vidi, sliši in pokvari vse v palači — nečista, uničujoča žuželka, ki vlada nad najplemenitejšim plenom in žre levovo grivo — jezuit, pravi jezuit, hlapec in tiran obenem v svojih nizki odurnosti, ob svojem zmagovitem golazenskem delu!

»Umirite se, umirite se,« je ponavljal Pierre. Dasi je upošteval blazno pretiravanje, ga je vendar samega obhajala groza vpricho strahnega neznanja, vpricho pretečlih in nedolocenih reči, o katerih je čutil, da se res gibljejo na dnu temine.

Ali odkar je bil don Vigilio skoraj jedel strašne smokve, odkar je bila strela udarila tik poleg njega, mu je ostal ta trepet, ta groza, katere ni mogla nobena reč več potolažiti. Celo kadar je bil sam, ponoči, v postelji, ob zapah-njenih vratih, ga je grabil strah, tako da se je, dušeč svoj krik, skrival pod divan, kakor da prihajajo skozi stene ljudje, da ga zadavijo.

Brez sapa, s slabim glasom, kakor da prihaja iz boja, je nadaljeval:

»Saj sem Vam pravil — onega večera, ko sva govorila v Vaši sobi, dasi so bila vrata trikrat zaklenjena ... Napačno je bilo, da sem z Vami tako prosto govoril o njih, ker sem si hotel olajšati srce, pripovedujoč Vam, česa so sposobni. Vedel sem, da izvedo vse, in glejte, izvedeli so, zakaj hoteli so me umoriti ... Glejte, tudi ta trenutek grešim, ko Vam to pravim, zakaj izvedeli bodo in topot me ne

zgreše ... Oh, konec je! Mrtev sem — ta plemeniti dom, ki se mi je zdel tako varen, bo moj grob!«

Globoko sočutje s temi mrzličnimi, od groznih utvar izmučenimi možgani, s tem bolnikom, ki je docela ugonabljal svoje zgrešeno življenje v strahovih blazne domišljije, da je preganjan.

»Bežati morate! Nikar ne ostanite tukaj, pridite na Francosko, pojdite proč, kamorkoli!«

Začuden ga je don Vigilio pogledal; pomiril se je za trenutek.

»Bežim naj? Čemu? Na Francosko? Saj so tudi tam. Kamorkoli? Tudi tam so. Povsod so; zaman bi bežal — bil bi vendar pri njih, med njimi ... Ne, ne, rajši ostanem tukaj. Rajši umrjem takoj tukaj, če me ne more Njega eminenca več braniti.«

Upri je v sliko, na kateri se je bleščal kardinal v svojem rdečem svilnatem talarju, pogled neskončne prošnje, v katerem se je izkušal še žarek upanja zasvetiti. Ali napad se je vrnil in ga je tresel in lomil s podvojeno mrzlično silo.

»Pustite me, pustite me, prosim Vas ... Nikar me ne silite, da bi še govoril. Oh, Paparelli, Paparelli! Če bi se vrnil, če bi me videl, če bi me slišal ... Nikoli več ne bom govoril. Privezal si bom jezik, odrezati si ga bom dal ... Pustite me vendar! Pravim Vam, ubijete me — on se vrne, in to bo moja smrt! Pojdite, oh, prosim Vas, pojdite!«

In don Vigilio se je obrnil k steni, kakor da si hoče ob nej zmečkati obraz, kakor da si hoče zazidati usta z grobno tišino. Pierre je sklenil, da ga zapusti; zakaj bal se je, da bi lahko izzval še resnejši napad, če bi mu hotel pomagati.

Ko se je Pierre vrnil v prestolno dvorano, je bil zopet sredi strašnega, neozdravljivega žalovanja doma. Nova maša je sledila prejšnjim;

državi poseben protustavni značaj. Poslovanje gospodarske zbornice paralizira sklepe in težnje parlamenta. Gospodarska zbornica zavrača dosledno vsak kolikolič moderen sklep poslanske zbornice. Značilna za značaj gospodarske zbornice je zavrnitev obrtne novele, ki je vsebovala neznanstveno moderno določbo. Sličen zakon je sicer že sprejela država vzhodne Afrike, ali mi smo pač posebna država! Svet gre naprej, mi pa dosledno ostanjamo za vsemi. O kakih pravih socialnih politikah pri nas ne more biti govora.

Oficielna politika Avstrije je praznovala svoje najslavnejše »zmage« za časa balkanske vojne. Najmarkantnejši oris avstrijske državne politike imamo v dejstvu, da medtem, ko so si krščanske države na Balkanu in tudi Italija pobrale vsaka svoj košček Turčije, moramo pravzaprav mi nositi glavne stroške vojne. Oficielna politika Avstrije je osredotočena v osebi grofa Berchtolda. Minister vnanjih zadev je pri reševanju balkanskega problema uporabljal nekaj Susteršičev in Krekov recept. Prišel je tjavendatično snovati zgage po starem avstrijskem načinu, ki obstoji v tem, da je treba biti povsod, le nikdar na pravem mestu in nikdar pravočasno. Na tak način se je začela reševati Turčija. Ker je na nered na Balkanu rastel, je bilo poslano v Bosno vojaštvo, ki je tako dobilo glavno besedo v državi. Doživeli smo afero Prochasko. Blamaža je bila popolna in vsa Evropa se nam je smejala. Ali neumnosti ni bilo s tem še konec. Mesto Prochaskove zadeve je pozneje zavzela narodna avtonomija. Namesto doma, smo šli reševati narodno avtonomijo — Albancev.

Turčija bi bila za Avstrijo lahko predmet zelo hvaležnih študij. Njena usoda nam kaže, kako se ne sme politizirati in kako se ne sme vladati. V narodnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih rešitvah je med Avstrijo in Turčijo vse polno analogije, in mi bi morali biti veseli, da nam je zgodovina drugod pokazala, kako vodijo razlogi, katerih imamo tudi doma na mernike, do poraza. Na škodo Turčije lahko spoznamo, kako nujno se moramo rešiti enakih napak, da ne doživimo zaradi enakih vzrokov enake usode. Zgodovina je učiteljica, ali treba je izvrševati njene nauke.

Narodni kosi na Balkanu so se strnili. Jugoslovansko vprašanje je sedaj v svoji akutni fazi. Nerazumevanje vprašanj je vzrok padcu Turčije. Avstrijo zadeva naloga, da se uči iz teh dogodkov: Narodna, gospodarska in politična vprašanja je rešiti v zmislu enakopravnosti. Proces razvoja se vrši neprestano. Kdor se ustavlja temu procesu, doživi gotov poraz. — Dogodki v Avstriji kažejo vso nesposobnost vlad in meščanskih strank. Ti dogodki nam pričajo, da ni rešitve izven nas. Delavstvo naj prevzame usodo Avstrije in se primerno pripravi dogodkom. Sedanji politični položaj zahteva, da naj postane vsak delavec agitator in borilec stranke, da postanemo močni in pripravljeni, zidati novo državo.

Dolgo in burno odobravanje je sledilo zaključku poročila E. Kristana. Vsak si je želel, da ostane vtisk Kristanovih besed vsem udeležencem nepopačen v duši. Ko je sodrug Milost otvoril debato, se ni oglasil nihče k besedi. Zato je zaključil impozanten shod s pozivom na vztrajno delo.

Ljubljana in Kranjsko.

— Izredna seja ljubljanskega občinskega sveta bo v sredo, dne 29. t. m., ob šestih zvečer v mestni dvorani. Dnevni red: A. Javne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Personalna in pravna odseka poročila: 1. o izvolitvi odposlanca občinskega zastopa in njega namestnika v c. kr. železni šolski svet; 2. o odloku deželnega odbora glede sklepa občinskega sveta zaradi podlitve podpora iz vseučiliškega sklada; 3. o odloku deželnega odbora glede sklepa občinskega sveta zaradi prevzetja vadnice društva »Mladike« v mestno upravo; 4. o odloku deželnega odbora glede sklepa občinskega sveta zaradi dovolitve kredita za podpore mestnim učiteljem. IV. Finančni odsek poročila: 1. o dopisu c. kr. priv. južne železnice glede soudeležbe mestne občine pri letošnji razstavi »Adria« na Dunaju; 2. o prošnji na deželni odbor vojskovine Kranjske glede deželne prispevka za zgradbo poslopj c. kr. državne obrtne šole; 3. o prošnji na deželni odbor vojskovine Kranjske glede deželne prispevka za zgradbo kanalov-zbiralnikov in obrežnih zidov ob regulovani Ljubljanici; 4. o prošnji poveljstva c. kr. pehotne vojašnice glede povečanja pisarniških prostorov pisarne c. kr. pešpolka št. 27; 5. o prošnji c. in kr. 3. kornega poveljstva za zgradbo remiz za vozove na dvorišču topničarske vojašnice. V. Stavbne odseka poročila: 1. o končni kolavdaciji razširjevalnih stavb pri mestni infanterijski vojašnici; 2. o prošnji Marije Klobčar za razširjenje regulativnega načrta za stavbišča med Gradaščico in Cesto v Mestni log; 3. o samostalnem predlogu o. s. Ivana Srebotiča glede ureditve Holzapflove ulice. VI. Politijskega odseka poročila: 1. o dopisu županovom glede zgradbe mestne mrtvašnice; 2. o prošnji okrajnega načelnika na Barju glede oprostitve Barjanov od pasjega davka; 3. o poročilu gasilnega in reševalnega društva o delovanju za IV. četrtletje 1912; 4. o samostalnem predlogu o. s. Josipa Marinka glede spremembe določil za izpraznjevanje grebeničnih jam. VII. Šolskega odseka poročila: 1. o računih o porabi dotacije na mestnem dekliskem liceju za leto 1912; 2. o samostalnem predlogu o. s. Ivana Štefeta glede kuharskega in gospodinjinskega pouka na mestnih dekliskih ljudskih šolah. VIII. Direktorija mestnega vodovoda in elektrarne poročila: 1. o prošnji vodstva gluhonemne v Ljubljani za odpis večje porabe vode; 2. o prošnji vodstva azila za neozdravljive bolnike za znižanje cen za porabo vode in električnega toka. B. Tajne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Direktorija mestnega užitninskega zakupa poročila: 1. o proračunu mest-

nega užitninskega zakupa za leto 1913; 2. o prošnji preglednikov užitninskega zakupa za zvišanje prejemkov; 3. o samostalnem predlogu o. s. dr. Ivana Zajca glede starostnega zavarovanja uslužbenec mestnega užitninskega zakupa; 4. o prošnji nekoga uslužbenca užitninskega zakupa za starostno preskrbo. IV. Obrtnega odseka poročila o prošnjah za razne obrtne koncesije.

— Delavci in časopisje. Marsikateri delavec, ki ne mara brati, pravi: Ne čitam delavskega časopisa, ker mi je pretežak. Naravno; povestice o krvavih umorih, o smrdljivih škandalih in vsa šara navadnih listov je lažja. Toda pomisli, delavec! Kaj hočeš? Kakšna je Tvoja naloga in Tvoj namen? Porušiti hočeš svet krivice in na njegove razvaline postaviti svet pravice. Ali je to igrača malenkost? Izvršiti hočeš največje delo vseh časov. Pa se ustrašiš dveh, treh stavkov, ki jih danes še ne razumeš, a jih boš moral razumeti, če hočeš opraviiti svoje delo. Tvoje delo je boj. Zmagati hočeš v tem boju. Kako boš zmagal brez orožja? Ozri se po vrstah nasprotniške vojske. Ogromne arzenale ima, polne zastrupljenega orožja. S svojim časopisjem, ki ga izdaja za Tvoj denar in podpira s Tvojim denarjem zanaša strup v Tvoje vrste. In Ti se hočeš bojevati brez orožja, ali nemara z njegovim orožjem? — Tega se ne boji, saj ga pozna, saj ve, da seka Tebi rane. Ali hočeš proti puškam in težkim topovom nastopati z leseno sabljico? Glej, če hočeš »lahko« časopisje, pomeni to ravno toliko kolikor leseno sabljico. Vojak se mora naučiti sukati težka kopja in težke meče. Ti se moraš učiti kar se Ti zdi še težko. Kajti Tvoje časopisje ni za zabavo, ampak za boj. Kadar boš imel dosti orožja in dovolj ostrga orožja, bomo lahko mislili tudi na zabavo. Ampak prvo je boj. Delavec! Če sedeš pet minut, pa resno razmišljaš, boš moral priznati sam v sebi, da je res tako. Ko pa spoznaš, ni dovolj, da praviš: Res je. S tem samim priznanjem ne pomnožiš delavskega orožja niti za eno puščico in ne povečaš svoje moči niti za en sunek. Če je res tako, tedaj ravnaj po svojem spoznanju. Naroči se na delavski časopis in pridno ga čitaj. Če ne razumeš tega ali onega, vprašaj sodruga, vprašaj v organizaciji, pa se skupaj posvetuj. Ne misli, da so težave nepremagljive. V treh mesecih se boš smejal, da se Ti je vse zdelo tako težko. Čitaj, čitaj, čitaj! Preden mine leto, boš igraje razlagal novim čitateljem, kar se Ti zdaj zdi težko.

— Liberalci in železničarji. Sobotni »Slov. Narod« pravi, da debata o Tomschikovemu 17-milijonem predlogu v prid železničarjev še ni zaključena. To je resnično! V parlamentu je sicer za enkrat zaključena in so jo zadnjič zaključili slovenski liberalni poslanci — v čedni klerikalni družbi — s svojim sramotnim in strahopetnim begom iz poslanske zbornice tik pred usodnim glasovanjem, ampak med železničarji se razprava še nadaljuje in se bo nadaljevala toliko časa, dokler ne izve ves železničarski svet o nezvestosti in izdajstvu klerikalnih in liberalnih poslancev. »Slov. Narod« kajpakda ni všeč, da se prireajo shodi, na katerih se razpravlja o nemožnem nastopu raznih Ravniharjev, Rybářev in Gregorinov, saj je, kakor znano, liberalna stranka ravno v Ljubljani dolgo od milosti železničarjev živela. »Azenponarske barabe« — pod tem imenom so bili železničarji znani liberalnim purgarjem — so se vsled splošne volilne pravice namah izpremenile v »gospode železničarje«, ki se usipajo kakor zrele hruške različnim liberalnim kandidatom iz ust. Seveda to liberalno spoštovanje in ta ljubezen do železničarjev ni posebno trpežna in navadno mine, kedar se volilni skrutinji začne. Sedaj po očitnem izdajstvu meščanskih poslancev je tega debelega političnega izkoriščanja železničarjev konec in konec tistega jetičnega jugoslovanstva in krščanstva na železnici. Vsled tega onemogla jeza in obupna žalost v liberalnem glasilu!

— Žrtve preganega dela. Iz Sp. Šiške nam piše prijatelj »Zarje«: Dne 21. t. m. je umrl v Sp. Šiški strojevodja c. kr. državne železnice g. Anton Bodner, star komaj 47 let. Pokojnik je vodil pred tremi leti stroj osebne vlaka, ki je v Javorniku na Gorenjskem skočil s tira in se prevrnil. Mož se je zanašal na svoje jeklene živce in je opravljal nadalje svojo službo, dokler mu ni nemila smrt v jako kratkem času zdrobila živcev. Tudi kurjač, ki je bil ob nesreči na Javorniku na stroju, počiva že davno pod zemljo.

— Ali ste že bili v Koromandiji? Ako ne, pridite na veselico škofjeloško in kranjske »Vzajemnosti«, katera se vrši dne 2. februarja v gostilni pri »Jožku« na Trati; tam izpoznate svetovno neznane komikarja Kokodajski. Rojen je bil v neznani Hripavi vasi za Majčim gradom ter se je s svojim neznanjem povzpela na »dilece«, predvsem nas pouči o najnovejših paragrafih ter posadi vse dobrovoljne in vesele na svoja mesta. Naši muzikantje so nam pa obljubili zaigrati take koračnice, da bodo zasrbele pete tudi najbolj zakrknjenega Donkišota. Vsi mladi in stari se bodo na veselici najlepše zabavali. Na svidenje toraj!

— Predpustno veselico priredi kranjska in škofjeloška podružnica »Vzajemnosti« v nedeljo, dne 2. februarja 1913 v gostilniških prostorih g. Josipa Hafnerja (pri Jožku) na Trati (nasproti škofjeloškega kolodvora). Spored: Godba, srečolov, šaljiva pošta, ples, korijandoli korzo, maskarada, kotiljonski ples, šaljivi govori in prosta zabava. Začetek ob 2. popoldan. Vstopnina 30 v za osebo. Otroci prosti. Ker je čisti dobiček namenjen podružnični knjižnici, se preplačila hvaležno sprejemajo. Na obilen obisk najljubneje vabi odbor.

— Brzovlaki na gorenjski progi. Na gorenjski železnici bodo s 1. majnikom začeli voziti brzovlaki, ki se bodo ustavljali v Kranju, Podnartu in na Jesenicah. V to svrhu se je zgradila na kolodvoru v Kranju vodna postaja, katera rezervor vsebuje 100 kubičnih metrov vode. Pri tej vodni postaji so napravljeni trije vodotoki, kjer bo lokomotiva zajemala vodo.

in podzemeljski pepelnjak za odkladije pepela in braške. Ta vodna postaja se izroči prometu šele prihodnjo spomlad. Zgradila jo je graška tvrdka H. Dirnböck. Vsa zgradbo stane okrog 30.000 K.

— Dramatično društvo v Ljubljani sklicuje izreden občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 9. februarja 1913 ob 3. popoldne v Narodnem domu (čitalniška bralna soba) po obnem zboru Narodne Čitalnice s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo odbora, 2. predlogi odbora, 3. izprememba pravil, 4. slučajnosti.

— Iz gledališke pisarne. Danes v torek prvič za nepar opereta »Orfej v podzemlju«, ki je pri premijeri v nedeljo napolnila hišo in prožila salve smeha, med občinstvom. V četrtek »Orfej v podzemlju« za par. V soboto Gavaultova veseloigra »Mala čokoladnica«, povsod dobrodošla in priljubljena, v režiji g. Fišerja. Nadaljni dramski repertoar: Birinskega »Vrtoglavci«, Bahrovi »Otroci«, Thomova »Magdalena«, Sem Benellija »Cena delle beffe«. Opera pripravlja »Madame Butterfly«, »La Wally«, »Brivca Seviljskega«.

Porotne obravnave pri okrožni sodniji v Novem mestu se bodo pričele leta 1913. te-le dni: 24. svečana, 26. maja, 25. avgusta in 24. novembra.

— Umrli so v Ljubljani: Ana Tomšič, bivša delavka, 73 let. — Uršula Vidmar, mestna uboga, 87 let. — Josip Prepeluh, mestni delavec, 55 let. — Uršula Zalezel, šivilja, 40 let.

— Izgubljeno in najdeno. Gospod Alfonz Mencinger je izgubil srebrno ploščato žepno uro, na kateri je na znotranjem pokrovu vgravirano njegovo celo ime. — Gdčna. Katarina Škerljeva je našla v robcu zavito srednjo vsoto denarja. — Paznik Anton Slabe je našel nov črn klobuk. — Vilibald Franchetti je našel žensko ročno torbico z manjšo vsoto denarja.

— Kinematograf »Ideal«. Spored za torek 28., sredo 29. in četrtek 30. januarja 1913: 1. Lov na jelene. (Velezanimiv lovski film.) 2. Miss Bonola. (Koloriran varietetni film.) 3. Lov na divje kunce. (Koloriran naravni posnetek.) 4. Pobežniki. (Amer. veseloigra.) Samo popoldne. 5. Stari ribič. (Drama.) Samo popoldne. 6. Žurnal Pathé. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodljaji, šport, moda itd.) Samo zvečer. 7. Mladost in norost. (Mimična veseloigra z Asto Nielsen.) Samo zvečer. 8. Ljubosumnost. (Komična učinkovitost z Maks Linderm.)

Poročilo dež. predsedništva zidarjev v Trstu za leto 1912.

(Konec.)

Agitacija je bila splošno v tem letu zelo živahna. Priredili smo 209 shodov. Udeležil sem se 25 odborovih sej raznih podružnic, 21 sej strokovne komisije v Trstu, 7 sej deželnega predsedništva in prisostvoval sem na štirih kongresih. Skupaj sem se udeležil 266 shodov, sej in konferenc. Intervenal sem za razne stvari pri podjetniški organizaciji, pri obrtni oblasti, pri zavarovalnici proti nezgodam itd., 54krat. Na agitaciji izven Trsta sem bil 78krat.

Upravnega dela je bilo precej. Prejelo se je v tem letu 439 pisem in 14 telegramov. Odpisalo 382 pisem in 12 telegramov. Zraven tega se je napravilo celo vrsto peticij na obrtno sodišče in razne druge oblasti.

Urejeval in upravljal sem »Stavbinskega Delavca«, ki je bil v tem letu štirikrat zaplenjen. Do konca junija sem bil še nastavljen pri klerskem tajnistvu. Prvega septembra smo nastavili še eno moč, ki ima nalogo voditi malo agitacijo in upravljati tržaško podružnico. Ako se bo moglo tudi nadalje to moč držati, se danes ne ve, ker smo to poskusili le provizorično. V tem letu smo ustanovili tri nove podružnice in sicer v Zadru, Opatiji in Piranu, h kateri smo priključili tudi podružnico Sv. Lucija. Podružnice v Rovinju in v Idriji so v tem letu zaspale.

Poročilo deželne blagajne je sledeče:

Dohodki od 1./1. do 31./12. 1912:

Prebitek v blagajni 31./12. 1911	K 2278.43
Prispevki podružnic	3341.98
Prispevki centrale	1442.84
Razni dohodki	142.37
Skupaj K	7200.12

Izdatki od 1./1. do 31./12. 1912:

Plače	K 2240.—
Stanarina	141.40
Agitacija	1348.92
Tiskovine	333.80
Pisalna miza, stoli in druge pisalne potreščine	633.80
Poštnina, telegrami	64.92
Razni stroški	36.—
Skupaj K	4798.08
Prebitek v blagajni 31./12. 1912	K 2402.04
Skupaj K	7200.12

Število članov po posameznih podružnicah, ki niso zaostali s plačevanjem članarine nad osem tednov je sledeče:

Podružnica	Trst	Članov
Tržič	90	
Gorica	38	
Gradišče	44	
Vrtojba	47	
Podgora	5	
Ločnik	60	
Moša	55	
Sv. Lovrenc	76	
Kormin	57	
Pulj	220	
Piran	24	
Opatija	156	
Ljubljana	26	
Zadar	—	
Šibenik	—	
Split	—	
Dubrovnik	—	
Skupaj članov 31./12. 1912.		2329

Iz tega poročila je razvidno, da je število članov nazadovalo. Vzroke nazadovanja sem že omenil. Ako na drugi strani pogledamo blagajniško poročilo opazimo, da so dohodki tega leta večji kakor lani, kar kaže, da je bilo v lanskem poročilu štetih veliko članov, ki niso bili več člani. Med tem ko to leto število prodanih znamk odgovarja številu članov. To kaže, da faktično nismo nazadovali, temveč da se je fluktuacija članov zmanjšala, in da so stari člani osatili zvesti organizaciji.

Leta 1913. ne pričakujemo v našem okraju velikih mezdnih gibanj, zato bomo morali naše delo posvetiti agitaciji in izobrazbi. Kajti izobrazba je podlaga naše organizacije, dokler ne bodo zidarji dovolj izobraženi in zavedni, ne bomo imeli trdne in močne organizacije. To delo je težavno, ali moramo ga izvršiti. Zaradi tega pa se tem potom obračamo do vseh zavednih zidarjev, da nam pri tem delu pomagajo. Ako bomo skupno delovali, uspehi ne bodo izostali. Zatorej sodrugi, na delo za organizacijo! Za deželno predsedništvo organizacije zidarjev na jugu:

Josip Petejan, predsednik.

Stajersko.

— Nečloveški starši. Iz Sevnice poročajo: Zakonska Požun sta imela petletnega gluhonemega fanta, ki sta ga toliko časa pretepala in slabo hranila, da je fant dne 18. januarja umrl. S to zadevo bo imela opraviti sodnija.

— Tatinska nevesta. Iz Ljutomera poročajo, da je ukradla posestniku Jelenu v Logarovicah hrvaška rejenka Henčič 1610 K. Dekle se je mislilo možiti in denar porabiti za doto. Tatlico so zaprli, denar je pa dobil Jelen nazaj.

— Zaradi dekleta. V Gaberjih pri Celju sta se tovarniška delavca Godec in Robnik zaradi neke deklice skregala in strela. Pri tem je bil Robnik težko ranjen. Spravili so ga v bolnišnico.

Goriško.

— Podgora. Dne 1. februarja (na debelo soboto) se vrši vsakoletni društveni ples ali takozvani »ples socialistov«, katerega priredi društvo papirničarjev. Sviral bo orkester iz Fare. Kakor vsako leto bode tudi letos na veselici šaljiva loterija, šaljiva pošta in drugo. Sodrugi priporočamo, naj pomagajo prirediteljem, posebno kar se tiče loterije in vsak drug naj prinese za loterijo svoj dar, da se odboru olajšajo stroški. Društveni ples se vrši v dvorani gospoda Breganta. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 2 K; ženske vstopnine proste. Sodrugi priporočamo obilno udeležbo. Odbor.

— Podgora. Sodrugi, ki so člani krajne politične organizacije, priporočamo, naj plačajo zaostale mesečne prispevke, ker mora blagajnik skleniti obračun z okrajno organizacijo v Gorici.

Istra.

— Nadomestna deželnozborska volitev iz veleposestva v volilnem okraju v Poreču se vrši v sredo 5. marca.

— Ponesrečen zrakoplovec. Francoski zrakoplovec, linjski poročnik Robert Teufel, je pri poskusu svojega novega hidroplana v Pulju padel s precejšnje višine in si zlomil desnó nogo. Njegov tovariš je ostal neneškodovan; hidroplan je popolnoma razbit.

Trst.

— Eksplozija na parniku. Morali »Nesacio« so prinesli na parnik skrivaj dinamitne patrone, katere so nameravali porabiti za ribolov. Vsled nepredvidnosti enega mornarja pa so te patrone eksplodirale v celici. Kabina in en del krova sta popolnoma porušena. Mornarja, ki je bil v celici, je strgalo na kose. Njegov tovariš je vrglo daleč v morje. Po tegnili so ga iz vode mrtvega. Enega mornarja pa so morali vsled težkih poškodb odpeljati v bolnišnico.

E. VANDERVELDE:

Socializem in alkohol.

Prirojena reakcija proti teorijam moralističnih človekoljubov, ki smatrajo alkoholizem za glavni vzrok bede, je nagnala mnogo socialistov, da smatrajo alkoholizem za posledico slabih razmer proletarskega življenja; in zato so menili, da mora vsako neposredno prizadevanje proti brezmernemu uživanju alkohola ostati brez uspeha.

Jaz pa menim nasprotno, da se to pravi padati v nasprotno skrajnost.

Resnično: Ni ga socialista, ki bi tajil, da ima alkoholizem tudi svoje globoke vzroke; da so beda, slaba hrana, slabo in nezdravo stanovanje, enakomernost vsakdanjega dela, dolga delavna časa, činitelji, ki razširjajo to veliko zlo.

Toda pripomniti moram da vplivajo kakor povsod tudi pri alkoholizmu vzroki in posledice vzajemno, to se pravi, četudi beda pospešuje alkoholizem, je vendar alkoholizem sam velik povzročitelj bede in nazadovanja. In zato je nedvomna dolžnost socialističnega proletariata, da se ne ozira le na zunanega sovražnika, t. j. na kapitalizem, ki črpa iz alkoholiizma svojo veliko korist, ampak da se spravi tudi nad notranje zlo, ki mu uničuje telo, da se spravi nad umetne potrebe, ki izvirajo iz njegovih lastnih razmer in vzrokov.

Po pravici je nekdo naglasil, da socialisti zem ne sme delovati le kor stranka ali pa le s svojimi znanstvenimi rezultati, ampak mora prevzeti tudi neko etično nalogo. Prikazati mora torej svojim pristašem vse zlo alkoholiizma in naglasiti, da njihova dolžnost, varovati se brezmernega pitja.

Mozes je iz zdravstvenih obzirov naložil zidom, da se morajo ob gotovem času postiti. Mohamed je svojim vernikom prepovedal pitje.

vino in sploh opojne pijače in cešji narodi še danes poštevali se prepovedi. Ali naj bi torej socializem, ki se je lotil naloge, do katere se ni upala do danes še nobena vera, ne imel toliko moči, da bi izpregovoril kot zapovednik svojim bojevnikom in jim naložil, naj se varujejo ne le brezmerne pijačevanja, ampak uživanja opojnih in destiliranih pijač sploh, bodisi tudi v najmanjši količini?

S poskusi je dokazano, da je delovanje alkohola popolnoma nasprotno onemu mišljenju, ki je zelo razširjeno med delavstvom, namreč da alkohol ne krepiča in ne daje moči, da ne povečava duševne sposobnosti in ne koristi utrujenemu telesu.

Upoštevajoč te činjenice, ki so dokazane s poizkusi, zahtevajo ustanovitelji socialistične lige proti alkoholu od vsakega, kdor hoče vstopati v ligo, da se popolnoma odreče vsake opojne pijače.

Povrh tega plačujejo člani te lige letni prispevek, morajo naročati kakšno strankino glasilo in se morajo zapisati v svojo strokovno organizacijo. Na ta način so belgijski sodrugi ustanovili ligo, obstoječo iz več tisoč članov,

ki predstavlja elito delavstva in zbira v sebi vse naprednejše in izobraženejše delavce in vsak dan dobiva s svojo propagando več in več novih pristašev.

Vrhutega jenjava vsled vpliva njihovega primera in velike propagande dejanja uživanja alkohola kar neverjetno hitro v vseh socialističnih vrstah. Člani lige opažajo, da dobivajo s svojim lastnim primerom največji vpliv, s katerim odvrta svoje sodruge od pitja alkohola.

Vi, ki očitajte gospodi zabave kakor streljanje golobov, njih igranje in kroge, tudi sami ne smete delati, kar zameravate njim. Zakaj zapomnite si, da ni nobene razlike med meščanom, ki se je upijal s konjakom in proletarcom, ki ga je premagalo žganje, ali pa med igralcem, ki v eni noči zapravi celo premoženje in delavcem, ki izgubi pri kvartah svoj zaslužek ter tako vzame ženi in otrokom njih vsakdanji kruh.

Zakaj le tisti bodo gospodovali nad svetom, ki so se naučili gospodovati sami nad seboj!

Balkanska vprašanja.

VOJNA ALI MIR?

Balkanska zveza.

London, 27. januarja. V krogih balkanskih zaveznikov izjavljajo, da je v najkrajšem času pričakovati nadaljevanje vojne. Ker ponavljajo vse izjave nove turške vlade, da Turčija ne izroči Odrina, medtem ko balkanska zveza na noben način ne odneha od te zahteve, bi se dala vojna le tedaj preprečiti, če bi akcija velesil v Carigradu dobila toliko energije, da bi se turška vlada premislila. Ali iz ravnanja velesil je posneti, da ne mislijo na noben korak, ki bi Turčiji dokazal, da se ne sme zanašati na nobeno tujo podporo. V teh razmerah je skoraj gotovo, da bo nova turška vlada vztrajala na svojem stališču. To pa ne more imeti druge posledice kakor vojno. Če je turško javno mnenje res tako bojevitno, kakor trdijo mladoturki, tedaj bo morda za carigradski kabinet res bolje, ako izgubi Turčija Odrin na vojni, kakor da bi ga odstopila pred njegovim padcem. Seveda je vprašanje, če ne izgubi Turčija potem še kaj drugega izven Odrina.

Za vojno.

London, 27. januarja. Balkanski pooblaščenec pravijo, da izbruhne vojna takoj, če odgovori Turčija na noto velesil, da ne izroči Odrina. V tem slučaju, ki je po mnenju balkanskih delegatov z gotovostjo pričakovati, bi se pričela vojna še ta teden.

Turški odgovor.

Carigrad, 27. januarja. Ministrski svet je že sestavil odgovor na noto velesil. Odgovor je sestavljen v uljudnem tonu, ker želi vlada, da se pogajanje ne prekine; v stvari pa izjavlja, da Turčija ne more izpolniti želje velesil, ker je Odrin življensko vprašanje Turčije, egejski otoki so pa iz strateških vzrokov potrebni za obrambo turške zemljiške posesti.

Mladoturška maščevanje.

Carigrad, 27. januarja. Mladoturški kabinet je pričel svojo vladavo s tem, da se maščuje nad svojimi političnimi nasprotniki. Ustanovil je vojno sodišče pod predsedstvom Zekij paše. Dostel je dalo to sodišče zapreti 193 oseb, med njimi več bivših ministrov, višjih uradnikov in časnikarjev. V ječi vojnega sodišča sedita med drugimi bivši minister za notranje zadeve Rešid paša in bivši naučni minister Abdul Rahman beg. Skoraj vsi višji uradniki so odstavljeni in na njihovo mesto imenovani pristaši mladoturkov. Za mestnega prefekta v Carigradu je imenovan nekdanji prvi sultanov tajnik, za vojaškega guvernerja bivši adanski in bagdaski vali Džemil beg, za policijskega prefekta pa bivši guverner v Peči polkovnik Tajar. Vsi višji poveljniki pri armadi v polju, ki ne pripadajo komiteju, so nadomeščeni z mladoturškimi častniki.

Kjamil paša.

Carigrad, 28. januarja. Kjamil paša je v svojem stanovanju zastražen, ravno tako bivši šejh ul islam. Oba bosta postavljena pred vojno sodišče.

Smrt Nazim-paše.

Carigrad, 28. januarja. Mladoturki odločno oporekajo vsem trditvam, da je bil bivši vojni minister Nazim-paša namenoma umorjen. Mladoturki so upali, da bodo lahko izvršili prevrat brez prelivanja krvi, in globoko obžalujejo, da jih je ravnanje nasprotnikov prisililo rabiti orožje.

Parlament.

Carigrad, 28. januarja. V mladoturških krogih trdijo, da bo nova vlada sklicala parlament, ki je bil v dobi albanske vstaje razpuščen, ker stoji mladoturki na stališču, da je bil razpust nezakonit. Kakor je znano, so Albanci žugali, da naskočijo Carigrad, če vlada ne razpusti zbornice. Mladoturkom se je očitalo, da so prišli le z največjim terorizmom in s korupcijo do večine svojih mandatov.

Abdul Hamid.

Carigrad, 28. januarja. Nova vlada ne mara, da bi bivši sultan Abdul Hamid ostal v Carigradu. Prepeljan bo najbrže v Konijo.

Vesti in marnje.

Carigrad, 28. januarja. Carigrad je še vedno poln vsakovrstnih vesti, med katerimi so nekatere skrajno absurdne in groteskne. Včeraj se je raznesla čudna govorica, da vlada le zavlači defenitivni odgovor, ker še niso dovršene vse priprave za nadaljevanje vojne; za sedaj bo odgovorila na noto velesil tako, da ne bo resignirala na Odrin, da pa vendar ne

poda povoda za vojno. Med tem bo s pomočjo Nemčije dovršila svoje priprave. Nemčija ne mara, da bi se slovanske države utrdile na Balkanu in je v tem oziru složna z Avstrijo. Ker pa so Avstrijo v teku balkanskih konfliktov že močno napadali, ni hotela sama zapustiti svoje rezerve. Zato je Nemčija zavlačila izročitev skupne note, da so se mogli mladoturki medtem pripraviti za prevrat. Nemčija ne bo dovolila, da bi se Turčija tako oslabil, da ne bi imale v Evropi zadostne moči, ker bi to motilo ravnovesje na Balkanu. Zato bo pomagala Turčiji, da premaga svoje sovražnike. Dala ji bo denarne pomoči, in mnogo nemških oficirjev bo dobilo dopust, da lahko vstopijo v turško armado. Če bi pa Rusija vojaško zapretila Turčiji, napove Nemčija Rusiji vojno (?) Enako fantastična je druga govorica, ki pravi, da bo po obnovljenju balkanske vojne Rumunija napadla Bolgarsko, Avstrijo pa Srbijo, in da bo Turčija na ta način ne le ohranila Odrin, temveč osvojila vse ozemlje, ki ga je izgubila na lanski vojni. Ljudstvo posluša vse te govore, pa nič ne odgovarja; kvečjemu pravi tala oni: Alah je velik. Nikjer pa ni vere v kakšno novo zmago Turčije.

Balkanski pooblaščenec.

London, 27. januarja. Delegati balkanske zveze so sklenili, da prekinajo pogajanja s turškimi pooblaščenec. Vendar pa še ostanejo v Londonu.

»Odpoved pogajanj.

Pariz, 28. januarja. Pooblaščenec balkanske zveze so na skupni seji sestavili kratko obvestilo, s katerim naznanjajo turškim pooblaščenem konec pogajanj. Obvestilo se izroči turškemu delegatom danes ali jutri. Balkanski delegati čakajo še na nove vesti o ravnanju sedanjice vlade v Carigradu.

Grško mnenje.

Atene, 28. januarja. V merodajnih grških krogih mislijo, da bo politični preobrat na Turškem povzročil nadaljevanje vojne. Z obzirom na očitno neslogo med velesilami, ki se jo še povečala, ker so mladoturki krenili v nemško-avstrijski tabor, ni misliti, da bi velesile uspešno posredovale. Enostranski nastop Rusije je vsled strahu pred splošnim konfliktom vsaj za sedaj še brez izgleda. Balkanske države ne smejo v svojem interesu dati potuše nadaljnjim izgovorom Turčije ali pa zadnjim poizkusom Evrope za mirno rešitev v Carigradu, ker je vsako zavlačevanje bolj škodljivo kakor trden sklep radikalne rešitve.

Še malo optimizma.

Rim, 28. januarja. V tukajšnih merodajnih krogih upajo, da se posreči velesilam ohraniti mir, tudi če prekinajo balkanski zavezniki pogajanja.

Nemško svarilo.

Berlin, 28. januarja. »Lokalanzeiger« piše o zunanjem položaju: »Splošno prevladuje vtisk, da ostane položaj lahko še nekoliko dni nejasen. Toda izza velikih presenečenj zadnjih dni se mora računati z nepričakovanimi dogodki, ki bi lahko povzročili preobrat z nedoglednimi posledicami v političnem svetu. Če tudi še ni doslej nobena velesila storila posebne akcije, vendar lahko že prihodnji trenotek v tem oziru ustvari popolnoma nov položaj.« (»Lokalanzeiger« ima oficijozne zveze!)

Nemški denar za Turčijo!

Mladoturki upajo!

Carigrad, 28. januarja. V mladoturških krogih se je razširil velik optimizem in merodajni člani komiteja pravijo, da ne popusti Turčija zdej v nobeni točki, ker bo lahko z nemškim denarjem nadaljevala vojno. Z Nemško banko je sklenjena pogodba, ki ji daje koncesijo za zgradbo mestne železnice; koncesija se v kratkem podpisuje in Turčija dobi dva in pol milijona funtov predplačila, kar zadostuje za mesec dni vojne. Zboljanja finančnega položaja in odločni nastop nove vlade bo po mladoturškem mnenju gotovo napravil vtisk na balkanske zaveznike.

Odrin.

Carigrad, 28. januarja. Mladoturki pravijo, da bi bilo v sedanjem za Turčijo ugodnem položaju v skrajnem slučaju mogoče govoriti o nevtraliziranju Odrina, ki bi dobil sicer ne turškega pač pa na vsak način mohamedanskega guvernerja. O tem ne more biti govora, da bi Odrin postal bolgarski.

Carigrad, 28. januarja. Najvplivnejši mladoturki so imeli sestanek, na katerem so sklenili, da se ne smejo nikdar predati ne Odrin ne egejski otoki.

Vtisk nemškega posojila.

Pariz, 28. januarja. Skoraj vsi snočni listi strastno napadajo Nemčijo zaradi posojila, ki ga dajejo nemške banke Turčiji. Listi upozarjajo, da se to v sedanjem položaju ni moglo zgoditi brez pritrdbe vlade, in naglašajo, da je Nemčija s tem zapustila solidarnost velesil, ki so v svoji skupni notni namignile Turčiji, da ne more pričakovati finančne pomoči, dokler ni sklenjen mir. Na ta način se Turčija lahko roga vsem notam evropskih velesil.

Pariz, 28. januarja. Francoski listi ne dvomijo, da je denar, ki ga dajejo nemške banke, Turčiji, namenjen za vojno, ter naglašajo, da tiči v separatističnem nastopu Nemčije nevarnost, s katero mora računati vsa Evropa.

Resen položaj.

Berlin, 28. januarja. »Lokal Anzeiger« javlja iz Rima: Ruski poslanik v Rimu je izjavil nekemu sotrudniku »Tribune«, da se bo v slučaju nadaljevanja vojne težko ohranila nevtralnost velesil. Balkanske države se ne bodo odrekale Odrinu, tako da je položaj zelo resen.

SRBIJA.

Poklicani častniki.

Belgrad, 27. januarja. Vsi častniki, ki so dobili po sklepu premirja dopust, so dobili poziv, da se nemudoma vrnejo na službovanje.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Prijazno pogajanje.

London, 28. januarja. Reuterjeva agentura javlja, da sta se včeraj zopet začela pogajati Misu in Danev in da poteka razprava prav priateljsko.

Ostrejša razmerje.

Dunaj, 28. januarja. Iz diplomatskih krogov javljajo, da je poljedelski minister Filipescu v kronskem svetu silno napadel Take Jonesca zaradi njegovega pogajanja z Danovom. Z ozirom na prevrat v Carigradu ponavljajo zdej Rumunija svoje prvotne zahteve, tako da se je položaj zopet zelo poostiril.

Rumunski parlament.

Bukarešt, 28. januarja. Parlament se je sešel in ima jutri zopet sejo.

VELESILE.

Berlin, 27. januarja. Oficijozna »Nordd. Allg. Ztg.« pravi: Kolikor uvažuje evropsko časopisje nove dogodke v Carigradu z resnobo in uvidevnostjo, se povsod izraža misel, da je najvažnejše za nadaljnje ravnanje v vzhodnih zapletljajih ohranitev sloge med velesilami in nadaljevanje skupnega dela za povrnitev mira. Zato pa je predvsem treba vztrajanja v dosedanjih nevtralnosti. Resnično ni nobenega povoda za mnenje, da mislijo posamezne sile zapustiti koncert, da bi po svojem spoznanju posegle v razvoj na vzhodu. Za skupen nastop Evrope ne prihajajo prisilna sredstva v poštev. Z načeli nevtralnosti se ne bi jemala in bi lahko imela obžalovanja vredne posledice. V interesu sloge velesil ostaja le nadaljevanje na poti skupnega diplomatskega vplivanja, da se prepreči nove sovražnosti, ali pa, če bi bilo to nemogoče, da se časovno in krajevno omeje.

RUSIJA.

Frankobrod, 28. januarja. »Frankf. Ztg.« javlja iz Carigrada: »Mahmud Ševket paša bo kmalu prisiljen skleniti mir, zakaj pretnje Rusije, ki se tičejo luk ob Črnem morju so zelo resne. Razumtega se je bati, da se vsak čas razvije arabsko vprašanje z vso silo.

SMRT NADVOJVODE RAINERJA.

Dunaj, 27. januarja. Danes popoldne ob 3. in 15 minut je umrl po 25urnem smrtnem boju nadvojvoda Rainer. Ob negovi postelji so biliz brani vsi člani cesarske rodbine. Vsled nadvojvodove smrti je odpovedanih mnogo zabavnih priredb; tudi današnja seja poslanske zbornice bo posvečena le sožalni izjavi. Pokojni nadvojvoda je bil simpatična osebnost in je živil tudi izven črnožoltih krogov veliko spoštovanje vsled svojega iskrenega in izdatnega podpiranja kulturnih teženj.

ATENTAT NA AVSTRIJSKEGA NADVOJVODA.

Madrid, 27. januarja. Vesti iz Barcelone naznanjajo, da je na avstrijskega nadvojvoda Ljudevita Salvatorja, sina velikega vojvode Leopolda Toskanskega, ki se mudi po znanstvenih opravkih v Miramaru na balearskih otokih, neki očitno umobolni delavec na izprehodu streljal iz revolverja. Nadvojvoda je lahko ranjen. Napadalec so prijeli.

Raca.

Dunaj, 28. januarja. Vsi tukajšnji listi so poročali, da je nekdo streljal na nadvojvoda Ludovika Salvatorja in ga zadel. »Prager Tagblatt« je brzojavno vprašal nadvojvoda, če se je res izvršil nanj atentat. Nadvojvoda je odgovoril: »Popolnoma zdrav sem. Atentat je izmišljotina časopisov.«

DALMATINSKE POTREBE.

Spljet, 28. januarja. Cesar je nakazal društvu za zgradbo nove katedralke v Spletu 20.000 kron iz svoje privatne šatile.

OBČINSKE VOLITVE V DUNAJSKEM NOVM MESTU.

Zmaga socialnih demokratov.

Dunajsko Novo mesto, 27. januarja. Danes je volil četrti razred v tukajšnji občinski zastop; volitev je bila zanimiva, ker je prva, odkar je uveden proporcni volilni sistem. Oddanji je bilo vsega vkup 4558 glasov, od teh 259 neveljavnih. Od 4299 veljavnih glasov je dobila socialno demokratična lista 2180 glasov, torej več kot polovico, pet mandatov in tri namestnike. Nemški nacionalci so dobili 1228 glasov in tri mandate in enega namestnika, krščanski

socialci 896 z dvema mandatoma in enim namestnikom. Socialnim demokratom je manjkalo le 30 glasov do šestega mandata. Visoko število neveljavnih glasov izvira odto, ker je volilni način nov in je mnogo volilcev kar prepisalo tiskano glasovnico, ne da bi označili vrh glasovnice: socialno demokratična lista. Vsled tega so socialni demokratje izgubili 150 glasov (!). Vzlic temu je volilni uspeh za našo stranko izredno ugoden, ker je v četrtem razredu predpisano triletno bivanje v občini in ker je bilo mnogo socialno demokratičnih volilcev pozvanih pod orožje.

BOJ ZA UKRAJINSKO VSEUČILIŠČE.

Nadaljno pogajanje s Poljaki odklonjeno!

Dunaj, 28. januarja. Ukrajinska zveza, v kateri so združeni trije ukrajinski državno-zbornski klubi, je imela včeraj plenarno sejo; sprejet je bil naslednji sklep: Ukrajinska zveza konstatira, da je naučni minister z odobritvijo poljske formule, ki ugotavlja še pred ustanovitvijo ukrajinskega vseučilišča poljski značaj lvovske univerze, zapustil 28. decembra svečano zajamčeno stališče vlade. Zveza odklanja toliko časa pogajanja z vlado, dokler vztraja le-ta na omenjeni formuli in se ne povrne na svoje stališče, ki ga je izrazila 28. decembra m. l.

TISZA V PREDSEDSTVU NARODNE KAZINE.

Budimpešta, 28. januarja. Z 249 proti 102 glasovi je bil izvoljen gori Štefan Tisza v predsedstvo narodne kazine. (Med vladnimi in opozicijskimi člani kazine bo prišlo gotovo zaradi te izvolitve do spora, ker so opozicionalci že pred volitvami povedali, da ne marajo Tisze v predsedstvu.)

BOJ ZA VOLILNO REFORMO V BELGIJI.

Bruselj, 28. januarja. Razprava o volilni reformi postruje čimdalje bolj nasprota med desnico in levico. Klerikalce Woeste, ki je v svoji mladosti sam navdušeno zagovarjal splošno volilno pravico, je v pobijanju volilne reforme prekosil celo ministrskega predstojnika. (Klerikalci so pač na vsem svetu enaki — vedno obračajo plašč po vetru). Socialisti se bodo te dni postevali, ali naj pri nadaljnjih razpravah prično z obstrukcijo in obenem upri-zore splošno stavko, za katero je že vse pripravljeno in ki bi se je udeležilo 800.000 organiziranih delavcev.

VOLILNA REFORMA NA ANGLEŠKEM — PROPADLA.

London, 28. januarja. Ministrski predsednik Asquith je naznanil poslanski zbornici, da vlada ne bo predložila zakonskega načrta za volilno reformo.

AMNESTIJA ZA POLITIČNE ZLOČINCE NA RUSKEM.

Peterburg, 28. januarja. V četrtek se bo posvetoval ministrski svet o amnestiji za politične zločince. Amnestija se izda povodom tristoletnice carske rodbine Romanov.

»ARISTOKRATJE.«

Florenca, 28. januarja. Eden najbogatejših italijanskih aristokratov grof di Fazas je državnemu pravdnstvu ovdal, da so različni aristokratje iz najboljših rodbin izvrševali velikanske goljufije, ki gredo v stotisoče, na ime njegovega mladoletnega sina.

VEZUV.

Neapolj, 28. januarja. Vezuv je pričel zopet delovati, iz zrel se vzdigne močan dim. Prebivalstvo v bližini Vezuva je vse prestrašeno in zapuša stanovanja ter prenočuje na prostem.

SLEPARSKI GENERAL.

Novi Jork, 27. januarja. Državno pravdnštvo je uvedlo preiskavo proti generalu Sicklesu, ker ga sumi, da je sleparil v uradu. Sickles se je v svoji hiši zabarikadiriral in vse svoje sluge oborožil od nog do glave. Policija oblega generalovo hišo in se pogaja z generalom, da naj se prostovoljno uda, drugače da bodo njegovo hišo bombardirali.

Novice.

* Protialkoholni boj v delavnicah. Zadnje letno poročilo viterberskega obrtnega nadzorstva omenja, da cenena ali brezplačna prodaja limonade, čaja, kave, mleka itd. po tovarnah in delavnicah močno izpodriva uživanje alkohola. V fabrikah tvrdke Gminder v Reutlingenu je bilo v enem letu prodanih 113.436 politerskih steklenic limonade po 6 pfenigov in 2319 steklenic sodavice po 2 pfeniga. V neki usnjarni je prodaja limonade nanovo uvedena; uspeh je povoljen in konsum piva je močno nazadoval. Tvrdka Schober v Feuerbachu je v svoji trikotni tovarni postavila napravo za izdelovanje limonad in uvedla prodajo toplega mleka, povpraševanje po mleku je tako veliko, da tovarna komaj dobavlja zadostno množino. Cementarna Blaubeuren je v vseh svojih obratih uvedla, da dobivajo delavci v poletnih mesecih hladno kavo ali hladen čaj v poljubnih množinah.

* Vse premoženje je zaigral v loteriji. Iz Olomuca poročajo: V četrtek zvečer se je ustrelil v skladišču za smodnik 26letni rezervni infanterist Engelbert Sirsch 54. pešpolka. V pismu, ki je bil zapustil, sporoča, da je vse premoženje izgubil v loteriji.

* Zoper predolge iglo na ženskih klobukih. Na seji dunajskega občinskega sveta je župan dr. Weiskirchner povedal, da so morali sprejeto mestne cestne železnice v zadnjih štirih mesecih 747krat posredovati zaradi predolgi igel na ženskih klobukih. Doslej morajo sprejeto glasom predpisa damo le opozoriti, da iglo primerno potegne nazaj; sedaj pa ravnateljstvo cestne železnice pripravlja predlog, po katerem se vsaki dami s predolgo iglo v klobuku zabrani vstop na cestno železnico.

* Polet preko alpe, Hrvat Bjelovučić je v soboto preletel alpe iz Švice v Italijo. Popoldne se je dvignil v Brigu, ter je bil kmalu v višini nad 2000 metrov. Letel je čez sedlo Monserru in čez 25 minut je došel v Domodossolo v Italiji. Bjelovučić je več dni čakal ugodnega vremena in je hotel v petek že opustiti svoj polet, ker je bil veter presilen. V soboto je bil veter ugodnejši in dvignil se je ob eni čez poldne v Brigu. Na letalnem prostoru se je zbrala velika množica, ki je voharno pozdravljala pogumnega letalca. Tudi v Domodossolu ga je čakala velika množica in ga navdušeno sprejela. Hrvat Bjelovučić je drugi letalec, ki je preletel alpe. Pred njim je poletel Chavez 23. septembra 1910. Chavez je izvršil polet čez Simplon, Bjelovučić si je izbral drugo pot. Na Simplonu razsaja vedno silen veter in Chavez je prestopal toliko strahu na svojem poletu, da je čez nekaj dni po poletu umrl. Chavezu so postavili na Simplonu spomenik in tudi njegova domovina, Peru, mu je postavila spomenik za njegov pogumni polet. Preden je Chavez poletel čez alpe, je dejal: »Kdor premeta alpe, ga čaka smrt.«

* Križev pot bivšega katoliškega duhovnika. Iz Olomuca poročajo: Peter Vlasanek je bil pred leti katoliški duhovnik na Moravskem. Izstopil je iz cerkve ter postal protestant, da se je lahko poročil z dekletom, s katerim je imel otroka. Nato je napravil izpit za učitelja in dlje časa poučeval na protestantovskih šolah po Nižji Avstrijskem. Ali njegovi bivši duhovniški sobratje so ga zasledovali povsod in mu odjedali kruh. Olomuški konzistorij ga je ogradil in sodišče je izreklo, da je njegov zakon neveljaven. Seveda je moral zapustiti zaradi tega službo. Nato je prestopil Vlasanek k starokatoliški veri in se iznova poročil s svojo ženo. Zopet so ga klerikalci naznanili in ogradili sodišču, a sodišče je razsodilo, da je Vlasanekov zakon veljaven. Dobil je zopet službo in sicer pri odvetniku v Visovici. Klerikalci so uprizorili sedaj gonjo proti odvetnikovi pisarni in jo bojkotirali. Vlasanek je moral iti iz službe. Potem je delal kot dninar pri regulacijskih delih Ostre in sedaj je tovarniški delavec v Novi Paki in zasluži po dve kroni na dan. Njegova družina — osem oseb — živi v največji bedi in »Pokrokovne Novine« pozivljajo sedaj javnost, naj pomaga družini preganjanega duhovnika, ki vključno s svojim področjem cerkvenih oblasti ni hotel zapustiti žene in otroka. Seveda, ko bi bil bivši duhovnik zapeljal le dekleta in jo potem zapustil ter potem ogorčen grmel nad pokvarjenostjo in nepravdnostjo, to bi bilo kaj drugega. Ali on ni hotel posnemati sobratov, ki delajo tako, temveč je sprejel tudi posledice svojega dejanja. Zato se mora zdaj silno pokoriti.

Delavsko gibanje.

= Podjetniki se oborožujejo! Zveza industrijalcev pripravlja varstveni fond zoper stavke. Pravila so že predložena oblastim. Član varstvenega fonda postane lahko vsak podjetnik, ki je včlanjen pri »Zvezi«. Prispevek vsakega člana znaša eno tisočino mesečne vsote, ki jo izkazuje podjetnik zavarovalnici zoper nezgode. S tem prispevkom ima podjetnik pravico do podpore ob času stavke. Podpora bo znašala eno četrtino mezd, ki jih plačuje podjetnik, kadar delajo v obratu. Za prvih osem dni stavke ne dobi podpore. Tako se oborožujejo podjetniki. Resen opomin delavstvu, naj izpopolnijo svoje orožje.

= Nemški državni zbor proti sovražnikom koalicijske pravice. V nemškem državnem zboru so predlagali konservativci, da naj vlada predloži zakonski načrt, s katerim se prepoveduje postavljanje straž ob času stavk. Predlog je bil v sredo odklonjen z 282 glasovi proti 52.

= Uspehi krajskega delovnega časa. Avstrijski tekstilni tovarnarji so za izkušnjo bogatejši. Vsled balkanske vojne jim je zaostajalo blago in zato so skrajšali delovni čas. V mnogih obratih delajo le po pet dni na teden, v nekaterih celo le po štiri. V drugih zopet delajo na dan le po sedem ali osem ur, namesto po deset in enajst. Ali uspeh, katerega so pričakovali gospodje tovarnarji, je izostal. Zlasti v tkalnicah je vkljub skrajšanemu delovnemu času ob koncu tedna prav toliko kosov blaga izgotovljenega kakor prej! Zato so tovarnarji ustavili nekaj strojev in delavce, ki je prej delal pri dveh ali treh strojih hkratu, dela le še pri enem. Poleg tega pa godrnjajo gospodje tovarnarji, da se je sedaj izkazalo, kako da lenarijo in zapravljajo delavci čas, ker drugače bi pač morali v enajstih urah več izdelati kakor v osmih. Torej zopet dokaz, da so delavci lenobe. Ne, to je le dokaz starega spoznanja! Človeško telo ni stroj, ki teče tako dolgo, dokler goni para bat. Več moči, kakor je v njem, se ne more iztisniti iz njega. Zato je dolgi delovni čas brezuspešen; podjetnika stane le premog, razsvetljava, stroji, ali uspeh dela ni večji. Ako pa se skrajša delovni čas, tedaj pa se pokaže takoj, da delavec, ki ni izmučen od čezmerne dela, napravi v osmih urah toliko, kakor izmučen delavec v enajstih. To je vedel stari Adam Smith že pred sto leti. Socialisti in socialni politiki dopovedujejo to resnico podjetnikom že pol stoletja. Ali bodo verjeli sedaj?

= Pomoč strokovnim organizacijam na Srbskem in v Bolgariji. Srbske in bolgarske strokovne organizacije so prošle za gmočno podporo pri mednarodnem strokovnem tajnistvu.

Njihova prošnja je našla mogočen odmev v solidarnosti delavstva in upanje je, da se bodo ohranile strokovne organizacije na Srbskem in v Bolgariji. Sodr. Pavlovič, tajnik srbskih strokovnih organizacij, piše: »Obstoj in napredek balkanskih strokovnih organizacij je odvisen od podpore mednarodnega delavstva. Za balkansko delavstvo je vprašanje strokovnih organizacij v resnici življenjskega pomena. Povsod čutimo posledice vojne in gospodarska kriza nam preti. Le krepke strokovne organizacije bodo lahko glajšale delavstvu strahotne vojne posledice. Če se jim pa to ne posreči — brez tuje pomoči je skoraj nemogoče — tedaj moramo računati z velikim izseljevanjem, ki bo škodovalo zopet delavstvu drugih dežel.«

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Moderna veda in socializem

Napisal Enrico Ferri. Poslovenil M. J.č.

To knjigo toplo priporočamo. Cena 1.20 K. Dobi se v vseh knjigarnah in v založbi »Zarje«.

Žepni koledar za 1913 v Trstu

se dobi pri ANTONU VAUPOTIČU v Delavskem domu, ulica Madonina 15.

Kavarna Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljen.

Žepni koledar za delavce sploh in prometne uslužbence za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razporejeni so začne najkasneje 15. novembra. — Vsebine: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množina razpredelnice. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarifi. — Dr. Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe »Zarje«. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnice na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za »Zarje«. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzornišstva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beleške za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s pripomočkom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi »Zarje« v Ljubljani po zapnikih.

ZASTONJ ni nič, ampak za 1 K 80 vin. dobiš »Zarje« ves mesec. Vsak delavec mora biti nanjo naročen.

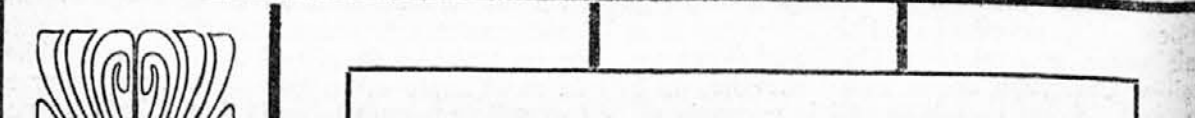
Največja slovenska hranilnica!
Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana Prešernova ulica št. 3 Ljubljana
je imela koncem leta 1912.

660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. dež. vlade. Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Družinski kruh

iz pekarnice »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«

je najboljši in najcenejši. — Hlebi po 1.75 kg veljajo samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«. — Člani segajte po njem!

Otvoritevno naznanilo.

Usojam si slavnemu občinstvu javiti, da sem otvoril

v Škofji ulici

kavarno Krapš

ki je najudobnejše urejena in z dvema najnovejšima biljardoma c. kr. dvornih založnikov Seifert in sinovi opremljena. — Točijo se najfinije gorke in mizle pijače ter so cenj. gostom tu- in inozemski listi na razpolago. Moje dolgoletno delovanje v kavarni Evropi jamči za točno in solidno postrežbo.

Z velespoštovanjem

I. Krapš, kavarnar.

Naznanilo

članom »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico« r. z. z o. z., ki stanujejo v Ljubljani in okolici:

Prodajalne društva: v Ljubljani (Sodna ulica, Krakovski nasip, Bohoričeva ulica); v Šiški (Celovška c., Kolodvorska c.) ter na Viču-Glincah.

se bodo od 1. februarja dalje zapirale zvečer ob pol 8. izvzemši v sobotah in dnevih pred prazniki.

NADZORSTVO. **NAČELSTVO.**

Opomba: Za prodajalne na Gorenjskem se eventualna preuredba naznani po lozadavnem sklepu gorenjskih delegatov.

V Ljubljani, na Miklošičevi cesti št. 8,
nasproti hotela »Union«, sem odprl

odvetniško pisarno
dr. Ivan Lovrenčič.